

Zaangażowanie społeczne młodzieży – od pomysłu do działania

Na czym polega szkolenie?

Nie będzie tylko o „ładnych pomysłach”. Będzie o tym, jak zauważyć problem, zebrać ludzi, znaleźć partnerów, zaplanować działanie i doprowadzić je do końca.

**Od pytania „Co nam przeszkadza?”
do działania „Co możemy z tym zrobić?”**

Po co młodzi mają się angażować?

- Aktywność społeczna to nie dodatek – to szkoła sprawczości
- Uczy współpracy, odpowiedzialności i wpływu
- Daje doświadczenie, które przydaje się później w szkole, pracy i życiu

Czy młodzi mają jakiś wpływ?

Często mówi się, że młodzi ludzie „dopiero kiedyś” będą mieć wpływ na życie społeczne. To nieprawda.

Młodzież już teraz może działać, pytać, proponować rozwiązania, organizować wydarzenia, brać udział w konsultacjach, tworzyć projekty i reprezentować rówieśników.

Wpływ nie zawsze oznacza władzę. Czasem oznacza dobry pomysł, odwagę i konsekwencję.

Czym jest aktywność społeczna?

Aktywność społeczna to dobrowolne działanie na rzecz innych ludzi albo wspólnej sprawy. Może dotyczyć szkoły, osiedla, gminy, środowiska, kultury, bezpieczeństwa, zdrowia, edukacji, sportu albo pomocy potrzebującym.

Nie trzeba być ekspertem, politykiem ani dorosłym, żeby zacząć działać społecznie. Wystarczy zauważyć problem i poszukać sposobu, aby coś poprawić.

Od narzekania do działania

Narzekanie pokazuje, że widzimy problem. Działanie zaczyna się wtedy, gdy zadajemy pytanie: co można z tym zrobić?

Na przykład:

„W naszej miejscowości młodzi nie mają gdzie spędzać czasu” — to problem.

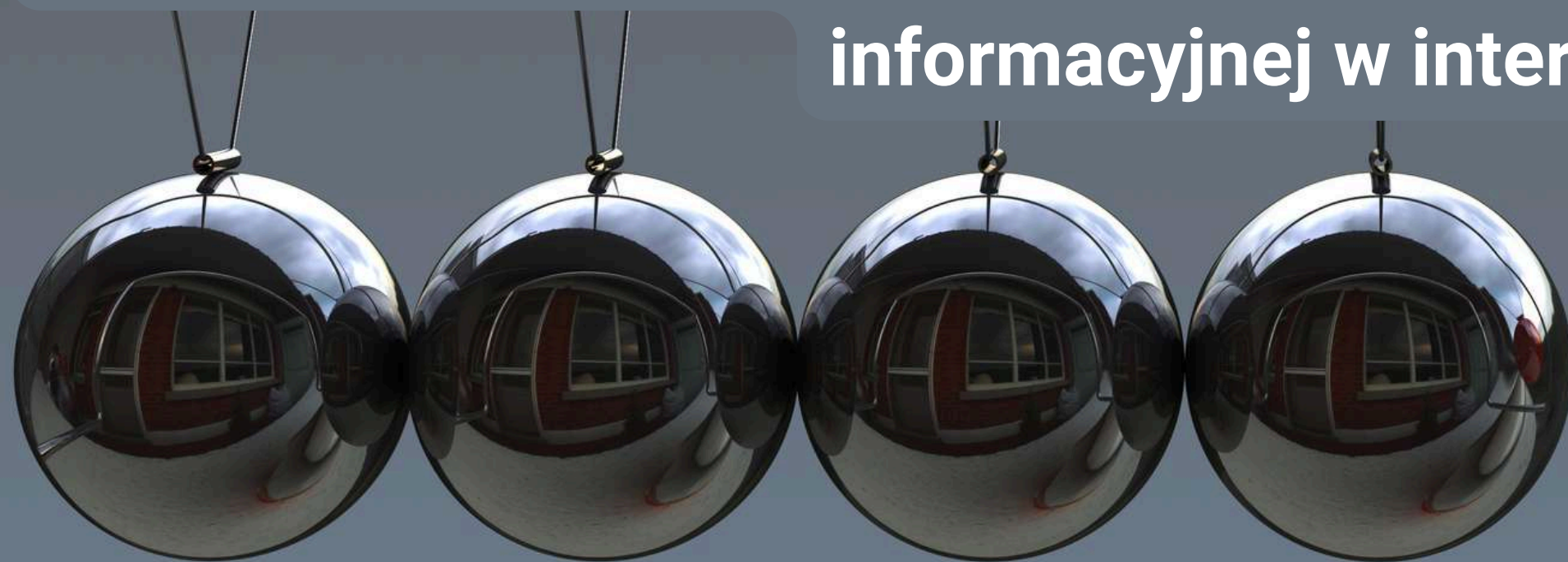
„Zorganizujemy spotkanie z władzami, przygotujemy ankietę i zaproponujemy strefę młodzieżową” — to początek działania.

PROBLEM

Małe działania też mają znaczenie!

Nie każde działanie społeczne musi być duże. Czasem ważna zmiana zaczyna się od małej akcji, np. zbiórki karmy dla schroniska, kiermaszu charytatywnego, posprzątania okolicy, warsztatów dla młodszych uczniów albo kampanii informacyjnej w internecie.

Ćwiczenie 1: Radar problemów

Wypisz 5 problemów, które widzisz w swojej szkole, miejscowości albo grupie rówieśniczej

**Następnie wybierz jeden problem, który jest:
konkretny, ważny dla większej grupy, możliwy do zmiany i zgodny z Twoimi zainteresowaniami**

**Na końcu zapisz jedno zdanie:
Chcę zająć się problemem..., ponieważ...**

Gdzie młodzi mogą działać?

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

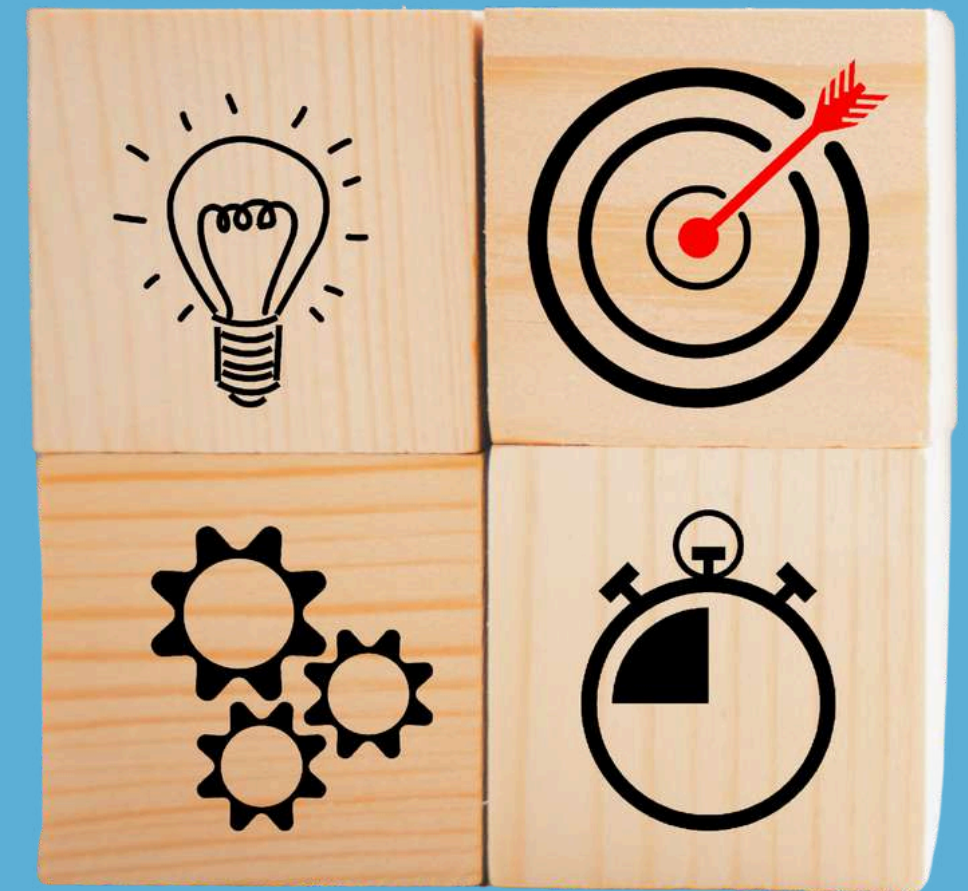
Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

- **szkoła**
- **samorząd uczniowski**
- **wolontariat**
- **organizacje pozarządowe**
- **Ochotnicza Straż Pożarna**
- **harcerstwo**
- **grupa nieformalna**
- **młodzieżowe rady jednostek samorządu terytorialnego**

Co daje zaangażowanie społeczne?

Zaangażowanie społeczne pomaga rozwijać umiejętności, których trudno nauczyć się tylko z podręcznika.

Uczy komunikacji, pracy w zespole, planowania, wystąpień publicznych, odpowiedzialności i rozwiązywania problemów.

**B
E
N
E
F
I
T
S**

Ćwiczenie 2: Drzewo problemu

Wybierz jeden problem i rozpisz go w trzech częściach

Korzenie: jakie są przyczyny problemu?

Pień: na czym dokładnie polega problem?

Gałęzie: jakie są skutki problemu?

Przykład:

Problem: młodzież nie uczestniczy w konsultacjach

Przyczyny: brak informacji, trudny język, brak wiary we własny wpływ

Skutki: decyzje są podejmowane bez głosu młodych

Co mnie obchodzi?

Dobra inicjatywa społeczna zaczyna się od tematu, który naprawdę jest dla kogoś ważny.

Może to być bezpieczeństwo uczniów, hejt w internecie, samotność seniorów, brak miejsc spotkań dla młodzieży, ochrona środowiska, zdrowie psychiczne, transport publiczny albo integracja mieszkańców.

Najłatwiej działać wtedy, gdy temat jest bliski i konkretny.

Wolontariat

Wolontariat to dobrowolne i nieodpłatne wykonywanie świadczeń na zasadach określonych w ustawie. Wolontariusz działa na rzecz podmiotów uprawnionych, np. organizacji pozarządowych, organów administracji publicznej lub ich jednostek organizacyjnych – poza prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą.

Osoba niepełnoletnia może być wolontariuszem. Zawarcie porozumienia wymaga uwzględnienia jej zdolności do czynności prawnych. W praktyce organizator powinien uzyskać odpowiednią zgodę rodzica lub opiekuna. Zadania muszą być dostosowane do wieku i wykonywane w bezpiecznych warunkach.

Nie każda spontaniczna pomoc jest wolontariatem w rozumieniu prawa.

Gdzie można być wolontariuszem?

Wolontariat można realizować w wielu miejscach.

Można pomagać w szkole, bibliotece, domu kultury, fundacji, stowarzyszeniu, schronisku, domu pomocy społecznej, klubie sportowym, parafii, instytucji kultury albo podczas wydarzeń lokalnych.

Ważne jest, aby wybrać miejsce, które jest zgodne z naszymi zainteresowaniami i możliwościami czasowymi.

Dobry wolontariat powinien być dobrze zorganizowany.

Wolontariusz powinien wiedzieć, co ma robić, kiedy, z kim współpracuje i kto odpowiada za bezpieczeństwo.

Ważne jest też, aby wolontariat nie był przypadkowy.

Najlepiej, gdy ma cel, plan i osobę koordynującą. Dzięki temu pomoc jest skuteczna, a wolontariusz czuje, że jego praca naprawdę ma sens.

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe, czyli NGO, to podmioty nienależące do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, m.in. fundacje i stowarzyszenia.

Mogą prowadzić odpłatną działalność pożytku publicznego, a niektóre także działalność gospodarczą, ale uzyskane środki służą realizacji celów statutowych. Organizacje pozarządowe nie działają w celu osiągnięcia zysku, lecz realizują cele społeczne określone w statucie, np. na rzecz edukacji, kultury, sportu, pomocy społecznej, ekologii, zdrowia, młodzieży albo rozwoju lokalnego.

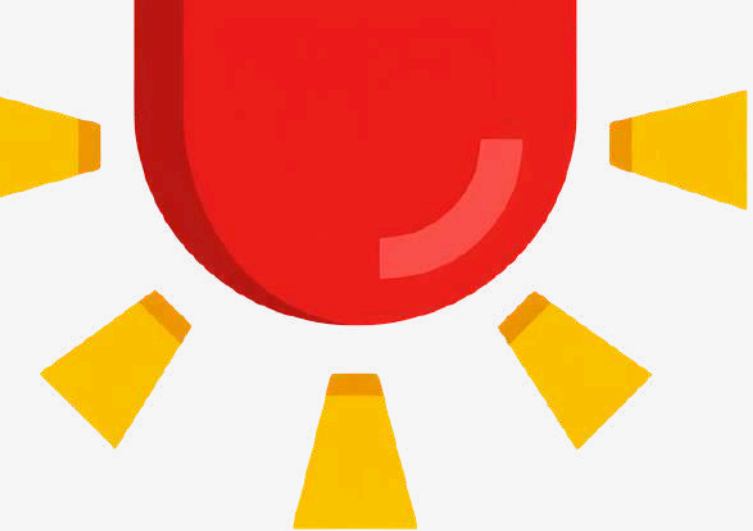
Fundacja a stowarzyszenie

Fundacja zwykle powstaje po to, aby realizować konkretny cel społeczny, np. edukację obywatelską, pomoc potrzebującym albo promocję kultury.

Stowarzyszenie opiera się przede wszystkim na grupie osób, które chcą wspólnie działać.

W uproszczeniu, fundacja częściej zaczyna się od celu i majątku, a stowarzyszenie od ludzi, którzy chcą razem coś robić.

OSP jako forma zaangażowania

Ochotnicza Straż Pożarna to przykład zaangażowania społecznego, które łączy pomoc, bezpieczeństwo, odpowiedzialność i służbę lokalnej społeczności.

OSP to nie tylko udział w akcjach ratowniczych. To także edukacja, zabezpieczanie wydarzeń, działania profilaktyczne, szkolenia, współpraca z mieszkańcami i budowanie poczucia wspólnoty.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

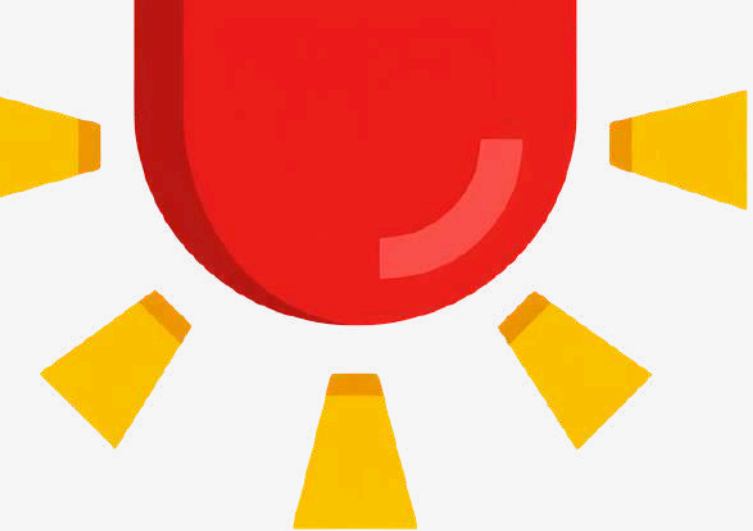

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Młodzież w OSP

Dzieci i młodzież mogą działać w dziecięcych i młodzieżowych drużynach pożarniczych za zgodą rodzica lub opiekuna. Bezpośredni udział w działaniach ratowniczych jest co do zasady możliwy po ukończeniu 18 lat i spełnieniu wymagań dotyczących szkolenia, badań, ubezpieczenia i BHP.

Osoby w wieku 16–18 lat mogą uczestniczyć w szkoleniu kandydackim za zgodą rodzica lub opiekuna.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Grupy nieformalne

Nie każda inicjatywa musi od razu mieć statut, zarząd i oficjalną strukturę.

Grupa nieformalna to kilka osób, które łączą siły, aby zrobić coś konkretnego. Przykładem może być grupa uczniów organizujących debatę, akcję sprzątania okolicy albo kampanię informacyjną w mediach społecznościowych.

Wybór formy działania zależy od celu

Jeżeli chcesz pomóc jednorazowo to dobry będzie wolontariat albo akcja społeczna

Jeżeli chcesz działać dłużej to warto pomyśleć o organizacji pozarządowej, samorządzie, młodzieżowej radzie albo stałej grupie inicjatywnej

Jeżeli chcesz mieć wpływ na decyzje lokalne to najlepszą drogą mogą być konsultacje, młodzieżowa rada albo budżet obywatelski

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Samorządność... co to właściwie znaczy?

Samorządność oznacza, że dana wspólnota sama decyduje o części swoich spraw.

W szkole samorządność oznacza, że uczniowie mogą współdecydować o życiu szkoły W gminie samorządność oznacza, że mieszkańcy mają wpływ na sprawy lokalne.

Samorządność uczy odpowiedzialności, bo nie chodzi tylko o zgłaszanie oczekiwań, ale też o branie udziału w rozwiązaniach.

Samorząd uczniowski

Samorząd uczniowski tworzą wszyscy uczniowie szkoły. Wybrane organy samorządu są przedstawicielami całej społeczności uczniowskiej.

Samorząd może przedstawiać dyrektorowi, radzie pedagogicznej i radzie szkoły wnioski oraz opinie. Działalność kulturalną, oświatową, sportową i rozrywkową organizuje w porozumieniu z dyrektorem. W porozumieniu z dyrektorem może też prowadzić działania wolontariackie.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Co może robić samorząd uczniowski?

Samorząd uczniowski może organizować wydarzenia integracyjne, akcje pomocowe, debaty, dni tematyczne, kampanie społeczne, konkursy, konsultacje i spotkania z dyrekcją.

Może też zbierać opinie uczniów, zgłaszać potrzeby i proponować rozwiązania.

Najważniejsze jest to, aby samorząd nie działał wyłącznie dla siebie, ale dla całej społeczności uczniowskiej.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Samorząd studencki

Studenci uczelni tworzą samorząd studencki. Samorząd działa przez swoje organy i jest wyłącznym reprezentantem ogółu studentów uczelni. Prowadzi działalność w sprawach studenckich, w tym socjalno-bytowych i kulturalnych.

To przykład bardziej rozwiniętej samorządności, w której młodzi ludzie uczą się zarządzania, odpowiedzialności i reprezentowania interesów dużej grupy.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Młodzieżowa rada gminy

Młodzieżowa rada gminy to forma reprezentacji młodych mieszkańców. Jej zadaniem jest włączanie młodzieży w sprawy lokalne i pokazywanie władzom samorządowym perspektywy młodych ludzi.

Młodzieżowa rada gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny, czyli może opiniować, doradzać i proponować działania.

Jak może powstać młodzieżowa rada gminy?

Młodzieżowa rada gminy może zostać utworzona przez radę gminy z własnej inicjatywy albo na wniosek określonych podmiotów.

Z wnioskiem mogą wystąpić m.in. wójt, organizacje pozarządowe działające na terenie gminy, samorząd uczniowski albo samorząd studencki z terenu gminy.

Wniosek powinien być rozpatrzony przez radę gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące.

Przykłady działań młodzieżowych rad

Młodzieżowa rada może przygotować ankietę o potrzebach młodzieży, zorganizować debatę z władzami gminy, zaproponować strefę młodzieżową, przygotować kampanię antyhejtową, wesprzeć budżet obywatelski albo zbierać opinie młodych dotyczące komunikacji publicznej. Może też prowadzić akcje edukacyjne, ekologiczne, sportowe i integracyjne.

Najważniejsze, aby działania wynikały z realnych potrzeb młodych mieszkańców.

Młodzieżowa rada powiatu

Młodzieżowa rada powiatu działa na poziomie powiatu, czyli obejmuje szerszy obszar niż jedna gmina.

Może zajmować się sprawami ważnymi dla młodzieży z różnych miejscowości: transportem, edukacją, zdrowiem psychicznym, wydarzeniami powiatowymi, bezpieczeństwem albo dostępem do informacji.

Podobnie jak młodzieżowa rada gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Młodzieżowy sejmik województwa

Młodzieżowy sejmik województwa działa na poziomie całego województwa.

Może zajmować się tematami ważnymi dla młodzieży z wielu powiatów i gmin, np. edukacją obywatelską, transportem regionalnym, kulturą, polityką młodzieżową, aktywnością społeczną albo udziałem młodych w konsultacjach.

Młodzieżowy sejmik województwa również ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Co to jest budżet obywatelski?

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Co to jest budżet obywatelski?

Budżet obywatelski to szczególna forma konsultacji społecznych. Mieszkańcy zgłaszają projekty, a następnie w głosowaniu decydują, które z nich mają zostać sfinansowane z części budżetu samorządu.

W gminie zadania wybrane w budżecie obywatelskim są uwzględniane w uchwale budżetowej.

Kiedy budżet obywatelski jest obowiązkowy?

W miastach na prawach powiatu utworzenie budżetu obywatelskiego jest obowiązkowe. Wysokość budżetu obywatelskiego w takim mieście wynosi co najmniej 0,5% wydatków gminy z ostatniego przedłożonego sprawozdania z wykonania budżetu.

W innych jednostkach samorządu zasady zależą od decyzji danego samorządu.

Jak wygląda ścieżka projektu w budżecie obywatelskim?

Najpierw mieszkaniec lub grupa mieszkańców przygotowuje pomysł, potem składa formularz, urząd sprawdza projekt formalnie i merytorycznie, następnie mieszkańcy głosują, a zwycięskie projekty trafiają do realizacji.

Rada gminy określa wymagania dla projektów, zasady oceny, liczbę podpisów, sposób głosowania i ogłaszania wyników.

Co można zgłosić do budżetu obywatelskiego?

- ✓ ławki
- ✓ oświetlenie
- ✓ stojaki rowerowe
- ✓ warsztaty edukacyjne
- ✓ wydarzenie lokalne
- ✓ nasadzenia zieleni
- ✓ doposażenie przestrzeni publicznej

Młodzieżowy budżet obywatelski

Młodzieżowy budżet obywatelski to rozwiązanie, które pozwala młodym ludziom zgłaszać i wybierać projekty dla swojej szkoły, gminy albo społeczności.

Może działać podobnie jak klasyczny budżet obywatelski, ale jest dostosowany do młodzieży. Dzięki temu młodzi uczą się planowania, odpowiedzialności za środki publiczne, argumentowania i głosowania.

Najczęstsze błędy w projektach

Najczęstsze błędy to zbyt ogólny pomysł, brak konkretnej lokalizacji, nierealny koszt, brak zgody właściciela terenu, niejasny opis odbiorców albo projekt, który nie mieści się w zadaniach samorządu.

Błędem jest też pisanie projektu tylko z własnej perspektywy. Dobry projekt pokazuje, komu pomoże i dlaczego jest potrzebny większej grupie.

Projekt społeczny to zaplanowane działanie, które ma rozwiązać określony problem albo odpowiedzieć na konkretną potrzebę.

Projekt ma cel, odbiorców, harmonogram, zespół, zadania, budżet, partnerów i sposób sprawdzenia efektów.

Projekt różni się od luźnego pomysłu tym, że jest przygotowany krok po kroku.

Każdy prosty projekt społeczny można przygotować według 7 kroków:

rozpoznaj problem, określ odbiorców, ustal cel, wymyśl działania, zaplanuj harmonogram, przygotuj budżet i sprawdź efekty.

Taki schemat pomaga uporządkować pomysły i zwiększa szanse, że działanie naprawdę się uda.

Ćwiczenie 3: Projekt w 10 000 zł

Wyobraź sobie, że masz 10 000 zł na projekt młodzieżowy.

Przygotuj krótki opis:

nazwa projektu, problem, cel, odbiorcy, działania, miejsce, budżet i spodziewane efekty.

Przykład:

„Młodzieżowa strefa odpoczynku” - projekt polega na stworzeniu miejsca spotkań z ławkami, zielenią i tablicą informacyjną przy bibliotece.

Partnerzy projektu

Partner to osoba, instytucja albo organizacja, która może pomóc w realizacji projektu.

Partnerem może być szkoła, urząd gminy, dom kultury, biblioteka, OSP, fundacja, lokalna firma, rada rodziców, media lokalne, uczelnia, koło naukowe albo klub sportowy.

Dobry partner nie musi dawać pieniędzy. Może dać miejsce, sprzęt, wiedzę, promocję albo kontakt do odbiorców.

Współpraca partnerska nie powinna polegać tylko na prośzeniu o pomoc. Warto pokazać, co partner zyska dzięki udziałowi w projekcie.

Może to być promocja, udział w ważnej inicjatywie, kontakt z młodzieżą, budowanie wizerunku społecznie odpowiedzialnej instytucji albo realny wpływ na rozwiązanie problemu lokalnego.

Ćwiczenie 4: Mapa partnerów

Wypisz osoby i instytucje, które mogłyby pomóc w Twoim projekcie.

**Podziel je na cztery grupy:
kto może dać miejsce, kto może dać wiedzę, kto może
pomóc w promocji, kto może wesprzeć
organizacyjnie.**

**Następnie wybierz trzech najważniejszych partnerów i
zapisz, jak się z nimi skontaktujesz.**

Realizacja projektu

W celu sprawnej realizacji projektu trzeba pamiętać o kilku kluczowych aspektach. Warto podzielić zadania i wskazać osoby odpowiedzialne, uzyskać wymagane zgody i dopełnić formalności oraz kontrolować harmonogram i budżet.

Ważna jest również ewaluacja i podsumowanie projektu, czyli etapy, które pozwolą wyciągnąć wnioski z zrealizowanego wydarzenia i uczyć się na przyszłość!

Jak zacząć naprawdę?

Nie trzeba czekać na idealny moment. Możesz zacząć od małego kroku:

porozmawiać z kolegami, zrobić ankietę, zgłosić temat do samorządu, napisać do biblioteki, zapytać w urzędzie, dołączyć do wolontariatu albo przygotować pierwszy projekt.

Najtrudniejszy jest początek. Potem działanie staje się coraz bardziej naturalne.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Minister
Edukacji

ŚWIADOMI W SIECI
AKTYWNI W SPOŁECZEŃSTWIE

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu
„Kompas Młodego Obywatela”

Ostatnie zadanie

Zapisz jedną rzecz, którą możesz zrobić w ciągu najbliższych 7 dni.

To może być rozmowa, ankieta, wiadomość do partnera, zgłoszenie pomysłu, udział w wolontariacie albo przygotowanie prostego planu działania.

Nie musi to być duży krok. Ważne, żeby był pierwszy.

Podstawy prawne

- ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa z 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach
- ustawa z 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach
- ustawa z 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych
- ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe
- ustawa z 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
- ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
- ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa
- przepisy dotyczące ochrony danych osobowych, wizerunku i praw autorskich